

VLĂSTARUL

REVISTĂ DE FOLKLOR ȘI ARTĂ POPORANĂ
CU SEDIUL ÎN COMUNA COJOCNA, JUD. CLUJ.

INTEMEIETOR :
VASILE MOLDOVANU
învățător.

REDACTOR :
DR. ION BOSICA
medic.

CUPRINSUL :

1. **V. Moldovanu** : Înainte !
2. **Gh. Șiclovanu** : Marțolea (Superstiție din comuna Iuriul de Câmpie—Cluj).
3. **M. Suci** : Marțolea, Balaurii, Smeii, Orbitul păsărilor. (Superstiții și credințe din comuna Cojocna—Cluj).
4. **V. Moldovanu** : Obiceiuri de anul nou.
5. **M. Cojocneanu** : Cei doi frați. (Poveste din comuna Cojocna—Cluj).
6. **Gh. Dăneț** : Strigături. (comuna Racotei-Gorj).
7. **Gh. Șiclovanu** . Strigături. (comuna Aruncata—Cluj).
8. **M. Suci** : Strigături. (comuna Cojocna—Cluj).
9. **M. Suci** : Descânțece. (comuna Cojocna—Cluj).

15 Lei.

ABONAMENTE : *Pe un an = 80 Lei.*
1/2 an = 40 „
Pe un an = 120 „ instituțiuni.

---

*Redacția și Administrația revistei : Școala primară
de stat, comuna Cojocna, județul Cluj.*

Articolele nepublicate, nu se înapoiază.

Colaboratori :

1. Dr. Bosica Ion, medic.	6. Giurgiu Valeriu, protopop.
2. Chișor Romulus, înv.	7. Grossu Nicolae, înv.
3. Checișeș Maria, înv.	8. Moldovanu Vasile, dir. școl.
4. Cojocneanu Maria, înv.	9. Suciș Gheorghe, protopop.
5. Dăneș Gheorghe.	10. Suciș Maria, înv.
11. Șiclovanu Gheorghe.
-
-

Abonamente achitate :

1. Suciș Maria, înv. Cojocna, 30 Lei.
2. Runcu Victoria, Cojocna, 35 Lei.
3. Chișor Romulus, înv. Cojocna, 30 Lei.
4. Biji Ioan, dir. școl. Someșeni, 80 Lei.
5. Călugăru Vasile, dir. școl. Aghireșu, 80 Lei.
6. Suciș Quintilian, elev. cl. VI. L. G. B. Cluj, 20 Lei.
7. Máthé Alexandru, protopop, Cojocna, 60 Lei.
8. Beldeanu Ioan, agent fiscal, Cojocna, 60 Lei.
9. Runcu Eugen, înv. Cojocna, 60 Lei.

Inainte!...

În numerele trecute ale revistei noastre, ne-am precizat desul de lămurit scopul. Colegii ne-au înțeles și materialul adunat de ei, a fost trecut în modestele coloane ale revistei noastre, fiind scris cu chimicale de șapirograf. Ori cât ne-am dat noi osteneala, ca s'o scoatem cât mai accesibilă și din punct de vedere tehnic, pentru cititori, osteneala noastră — cu mijloacele primitive de cari dispuneam — a rămas zadarnică și ne-a făcut să înțelegem, că numai în teascurile lui Gutenberg vom putea ajunge la un rezultat mai bun. Știam aceasta, dar mijloacele noastre bănești ne-au silit să ne mărginim la tehnica primitivă a numerelor trecute.

Nădejdea ne era în Onorații abonați, în abonații înțelegători, cari au căutat să ne sprijinească începutul și materialicește. Numărul mic al abonaților însă, nu ne-a putut da ajutorul material cerut de o tehnică mai bună pentru revista noastră. Am fost nevoiți să facem eforturi, pe cari numai noi le cunoaștem și dela cari nu ne-am gândit nici măcar o clipă să ne dăm înapoi, numai ca să putem scoate acest număr la tipar. Cât vom putea continua așa, nu putem ști. Aceasta atârnă dela On. abonați, de felul cum vor crede să ne sprijinească, știind bine, că scopul nostru este lipsit de orice interes de câștig, fiind bine precizat, numai pentru a nu lăsa folklorul regiunii noastre să se îngroape în negura uitării și să fie înlocuit de curente și obiceiurile moderne, aduse de prin mahalalele orașelor, unde sufletul nu mai are nimic din etnicul străbun.

Aceasta comoară a satelor noastre de câmpie, vrem s'o adunăm într'un mănunchiu, care să oglindească clar viața trecută a strămoșilor, petrecută în satele răsfirate ale Câmpiei, apoi toată ființa etnică a Românului în timpurile de răstriașe și grea cum-până a sufletului său încătușat de vitregia sorții. Comoara aceasta moștenită dela strămoși, a fost trecută nealterată cu multe suferințe de-a-lungul veacurilor, cu cer înorat pentru viața noastră etnică. Această comoară ne-a păstrat însăși ființa noastră, deosebită de a altor neamuri, tocmai prin această structură etnică.

În datini, în doine și strigături, în cântece de vitejie, etc. ne-am cimentat toată structura noastră sufletească, caracteristică pentru noi, ca popor băștinaș al acestor plaiuri. În acest înveliș de granit nu a putut pătrunde nici o uneltire străină, ori cât de promițătoare ar fi fost ea.

Comoara aceasta este un sfânt patrimoniu pentru noi.

Dacă prin atâtea suferințe seculare am păstrat-o, atunci cum s'o lăsăm tocmai azi pradă uitării și s'o schimbăm cu altele inferioare și străine, împrumutate și departe de structura noastră sufletească, când sufletul nostru se poate manifesta în toată splendoarea lui etnică?...

Datoria noastră este, să nu o lăsăm, și s'o ridicăm acolo, unde vedem, că se afundă în negura trecutului.

Aceasta e datoria fiecărui intelectual de la sate, dar mai ales a colegilor mei învățatori, să nu lase aceste caracteristici etnice să se schimbe cu ce nu e românesc și să piară. E păcat. Tot ce clădim noi, ca viață culturală, ar trebui să clădim ținând seamă de etnicul românesc. Colegii mei învățatori, ar putea să facă aceasta și în școală, dând învățământului o notă caracteristică românească.

Nu pot să trec cu vederea și să nu amintesc ceva din cele scrise de Dl Insp. Gen. prim. Traian Șuteu în articolul: „Etnicul românesc ca mijloc de învățământ”. * Iată ce spune D-sa la începutul cap. III. la pag. 445: „Aceste însușiri nu trebuie neglijate (e vorba de însușirile artistice ale Românilor), ci socotite ca tot atâtea puncte de razim al învățământului nostru primar. Prin toate lecțiile, pe cari le indică programa analitică, trebuie să se atingă una sau alta din aceste note distinctive pentru a se cultiva etnicul neamului nostru. Tot ce trece prin prisma învățământului din școala primară trebuie să poarte pecetea unei din aceste caracteristici speciale pentru a deprinde elevii să păstreze această zestre națională“.

Articolul urmează mai departe foarte interesant. În el se cuprinde foarte mult adevăr, care aplicat, ar da învățământului nostru primar nota caracteristică de *învățământ românesc*....

Să salvăm viața noastră etnică, rămasă dela înaintașii noștri, care este atât de frumoasă și care ne eternizează pe noi, cu neam. Să ne străduim din toate puterile, ca să o facem nepieritoare pentru urmași. Modestele coloane ale revistei noastre stau la dispoziția DV., ca să le umpleți cu cercetările, culegerile și studiile DV., în această privință.

Ajutați-ne iubiți cetitori și recunoștința și mulțumirea sufletească Vă va convinge, că ajutorul dat n'a fost de prisos. Sprijiniți-ne, ca să putem menține lozinca noastră și în același timp și a DV.: **Înainte!**....

Cojocna, la 11 Februarie 1933.

Vasile Moldovanu
învățător.

Credințe — Superstiții.

Din comuna *Iuriul de Câmpie*.

Martolea **.

Superstițiile găsesc în populația rurală un teren foarte fertil de dezvoltare. Aceste superstiții odată înrădăcinate sunt părăsite

* Revista Generală a învățământului No 9—10 — 1932.

** Prin „Martolea” sau „Marți seara” se înțelege Necuratul.

cu foarte mare greutate. Trebuie să recunoaştem, că ţăranul nostru, superstiţios din fire şi foarte uşor influenţabil, are o calitate prin aceasta, care a fost şi este punctul de admiraţie al străinilor. Însă, în măsură, ce unele superstiţii — cele mai numeroase — ne mândresc şi peste hotare, altele ne pătează, prin ridicolul lor şi unele lovesc crâncen chiar în Economia naţională.

Acestea din urmă nu-şi au o origine antică, căci mitologia antică are în analele sale atâtea superstiţii, cari se respectau cu sfîntenie, ci — după părerea mea — sunt stupide creaţiuni ale babelor clevetitoare, lipsite de altă profesiune. Deşi ar părea un paradox astăzi de a întrezări abandonarea acestor superstiţii, totuşi acţiunea de îndreptare a situaţiei, mai ales în vremurile grele prin cari trecem, este mai mult de cât o necesitate.

Una din aceste superstiţii, pe care o consider dăunătoare intereselor noastre economice şi naţionale, este așa numita „Marţi seara.“ În această seară nu se lucrează. Femeile, mai ales, cari țin la această superstiție mai mult, decât la treburile gospodăriei, poartă o frică groaznică de Marțolea, ca nu cumva să se răsbune pe acelea, cari îi nesocotesc poruncile.

În legătură cu superstiția de mai sus, este o poveste, pe care o dau aci, așa cum am auzit-o dela o femeie din comuna Iuriul de Câmpie, jud. Cluj:

„Se zice, că într'un sat oarecare trăiau doi oameni săraci, „cu credință în Dumnezeu. După câțiva ani de căsnicie provi-
dența le dăruise o fată. În scurtă vreme, au ajuns să aibe o „stare bunicică de pe urma muncii lor. Femeia și fata ei nu „lucrau nici-odată marți seara de frică, ca nu cumva „Marțolea“ „să-și verse necazul pe ele. Vremea trecea și fata ajunse la vârsta „de măritat. A fost pețită de mai mulți flăcăi, căci nu eră bosco- „nită (vrăjită) cu „urătul“, ca să nu se poată mărita și se mărită „după un harnic și bogat june dintr'un sat vecin. Cu toate că eră „singură la părinți, cari o îngrijeau, ca ochii din cap, totuși se „duse în satul vecin, cum se zice „la soacră“. Frica de „soacră“ „nu a lipsit nici la ea, dar știind legile căsniciei, s'a resemnat și „și-a urmat bărbatul în satul lui.

„Lucrurile meraseră la început de minune. Soacra eră multu- „mită, căci nora i-se pricepea la toate ale casei. În satul acela „însă nu eră obiceiul de a nu lucra marți seara, iar soacra, „luându-se după proverbul bătrânesc, că „sita nouă nu se aruncă „sub pat“, nu zise nimic către nora-sa în cea dintâi marți seară. „În săptămâna următoare însă începu să o dojenească aspru și „a silit-o să lucreze alături de ea. Nora, se apucă de lucru, fără „să scoată vre-o vorbă de împotrivire. În seara aceasta nu s'a „întâmplat nimic neobicinuit. Marțea următoare lucrară iarăși „până pe la miezul nopții, fără să se întâmple ceva. Abia ador- „miseră însă, când se văzură trezite de către „Necuratul“, care „ținea câte-un sac în mână, unul cu pene și altul cu fier. Nora, „rugă în gând pe necuratul, ca păcatul, ce l-a săvârșit, să fie

„trecut asupra soacrei, căci ea o silise să lucreze. Necuratul „apropiindu-se de patul nurorii, o lovi cu sacul cu pene și îi „spuse, că de va mai lucra marți seara, va lovi-o cu sacul cu „fier. Se duse apoi la patul soacrei și începu s'o lovească cu „sacul cu fier, până când îi făgăduise, ea nu va mai lucra de-aci „încolo marți seara, cât va trăi. Abia așa scăpă din mâinile ne- „curatului.

„A doua zi povestiră satului întreg întâmplarea cu „Marțolea“. „Au mai încercat unele femei, ca să lucreze marți seara, dar „rezultatul a fost și mai... dureros!... De atunci Marți seara „este ținută cu sfințenie și nimeni nu ar cuteza să pună mâna „în această seară pe lucru“.

Dacă s'ar face o socoteală minuțioasă, s'ar putea arăta cu cifre reale venitul, ce s'ar putea obține din lucrul efectuat în aceste seri, pe cari locuitorii fideli acestei superstiții le petrec, nefăcând nimic.

Această superstiție ar trebui curmată cu orice preț și înlocuită cu șezători și cliaci.

Roman, la 18 Ianuarie 1933.

Gh. Șiclovanu.

Din comuna Cojocna :

Marțolea.

Superstiția cu marți seara este și în comuna Cojocna, numai că Marțolea este interpretată în alt chip, decât în descrierea precedentă. Așa „Marțolea“ este închipuită ca o femeie bătrână și urâtă din cale-afară, care pedepsește femeile, cari lucrează marți seara. Se spune, că la femeia, care lucrează în această seară, vine „Marțolea“ noaptea și o trezește mereu din somn cu niște strigăte urâte, încât dimineața când se scoală este schimbată la față, fiindu-i întipărită groaza și o oboseală foarte mare, nemai putând lucra în ziua aceea, ci este turburată, visând mereu ziua 'ntreagă.

Dacă se face șezătoare marți seara, apare „Marțolea“ în chip de flăcău frumos din sat, își alege fata care-i place și se duce cu ea, de n'o mai vede apoi nimeni pe lume.

Dacă pune cineva războiu marți seara, i-se incurcă toate firele, de nu mai poate țese, ci trebuie să-și arunce urzeala.

Balanrii.

Se spune, că balauri se fac șerprii, cari au trăit șapte ani și nu au fost văzuți de nimenea. Atunci cică, ei sunt foarte mari, groși cât o casă și lungi cât zece. La șapte ani vin „Șolomonarii“, niște oameni, cari au puterea de a stăpâni ploile și grindina — și încep să fluiera la gaura unde locuiesc acești șerpi. Aceștia, cum aud fluieratul, ies afară, iar „Șolomonarul“ le aruncă un lanț

în gât, incalecă pe ei și zboară în văzduh. Ei nu se văd, decât atunci când plouă, căci umblă printre nori. Dacă se întâmplă să scape cumva mai jos decât norii, cad la pământ, trăgând cu ei toată apa din nori sub forma ruperilor de nori, făcând mari pagube prin potopul de apă, ce se varsă atunci.

Smeii.

Am relatat în numerele trecute despre smei. Redau aci unele întâmplări în legătură cu acești smei:

„A fost în Cojocna, o fată cu rumele Anisia Palaghiei, la care se ducea smeul în fiecare seară sub chipul câte unui fecior din sat. Atâta o chinuia smeul, încât biata fată începu să slăbească pe zi ce mergea. Părinții și toată lumea se mira și taina aceasta nu a putut să fie deslegată deloc. Intr'o zi din cășlegi s'a dus la fântâna „Lepșa“ să aducă apă de băut. Acolo s'a întâlnit cu un fecior, care n'a fost deloc pe la ea. Începu să-l mustre, zicându-i:

— Toți feciorii au fost la mine, numai tu nu. Dece te ții așa măreț?

Feciorul îi făgădui, că se va duce chiar în seara aceea pe la ea. S'a și ținut de vorbă și s'a dus!... Când a intrat în casă, mare i-a fost mirarea, văzând culcat după masă un prietin de-al lui, iar fata dormind în pat. Dădu mâna cu acest prietin, zicându-i:

— S'ai noroc vere!...

Acela însă în loc să-i răspundă, i-a tras o palmă peste obraz. Feciorul i-a dat binețe și a doua-oară și a treia-oară, dar de fiecare dată a primit câte-o palmă. El văzând acest fel de purtare, s'a mâniat foc, l-a prins în brațe și l-a scos din casă afară, ca să-și ia satisfacție. Când ajunse în tindă, a simțit, că ține în brațe un cal. Calul îl trânti la pământ așa de tare, încât și-a pierdut cunoștința și nu s'a trezit, decât a doua zi dimineața, când a fost ridicat de părinții fetei, cari veniseră s'o scoale. Fata însă a fost găsită moartă în pat, iar feciorul n'a mai avut de atunci zi bună și în curând s'a și prăpădit. A tot rătăcit pe câmp și a fost găsit mort la marginea satului“.

* * *

O altă întâmplare spune, că a trăit în Cojocna, un băiat orfan foarte cuminte, numit Ilie a Frâsinii. El slujea la un om cu stare bună numit Vasilică Lăpăduș. Stăpânului îi plăcea foarte mult de el, căci îngrijea așa de bine de vite și curăța așa de frumos ograda, încât toți se minunau de lucrul, ce îl făcea el. Dela o vreme cum mergea cu vitele la imaș să le pască, nu mai purta atâta grijă de ele, ci le lăsa de capul lor, încât făceau multă pagubă prin holdele oamenilor, iar stăpânul primea în fiecare zi învinuiri din partea „hăitașilor“ (gornicilor).

Bietul om vedea, că sluga slăbește din zi în zi, că și mâncarea o bagă cu silă în gură, iar vitele nu mai sunt așa de în-

grăjite ca mai înainte și luându-l la întrebare, că de ce nu mai este așa de vrednic, ca înainte și că cine-l îndeamnă la aceasta, băiatul i-a răspuns, că „ea” nu-l lasă. La început n'au înțeles, că cine poate să fie „ea”. Mai târziu și-au dat cu socoteala, că nu poate fi lucru curat și că trebuie, că aci smeoaica și-a vârit coada.

L-au dus pe băiat la o femeie, care știa face vrăji multe, numită Brănuțoaie. Aceasta l-a desbrăcat de haine, a luat o căciulie de ai (căfel de usturoi) și l-a uns bine peste tot corpul. L-a poruncit apoi să se îmbrace și să se ducă iarăși cu vitele la pășune. Cum se lăsă noaptea, băiatul plecă cu vitele la imaș. Către miezul nopții veni smeoaica în chip de bătrână urâtă și i zise, plină de necaz :

— Afurisită să fie Brănuțoaia, că de nu te freca cu aiul acela, erai al meu în noaptea aceasta! — și se făcu nevăzută.

Din clipa aceea, băiatul și a venit iarăși în fire și a redevenit aceeași slugă vrednică de mai înainte.

Orbitul păsărilor.

Ca să nu mănânce păsările, vara, grăul semănat în apropierea satului, se obișnuște a se face o vrajă pentru a orbi păsările, când se îndreaptă spre holde. Această vrajă se face în felul următor :

O femeie bătrână se duce pe la miezul nopții în țintirim (cimitir) și ia țărână de pe un mormânt, zicând :

— Nu iau țărâna, ca să tulbur mortul, ci ca să orbesc păsările! — apoi se duce împreună cu doi băieți cam de vreo zece ani și cu un ghem de ițe părăsite la locul unde este holda. Copiii, goi, cu ghemul în mână și cu țărâna pusă într'o pungă înconjură holda, mergând fiecare în direcție contrară. În vreme ce înconjură holda, aruncă țărâna și desfășură ața, zicând :

— După cum a orbit mortul, așa să orbească și păsările, să nu mănânce grăul!...

Aceasta se repetă de trei ori. Din aceea clipă nu se mai atinge nici-o pasăre de holdă, ci zboară ca mânate de vânt peste lan și se așează pe pomii de pe marginea holdei.

Maria Suci, învățătoare.

Datini și obiceiuri.

Din Cojocna.

Obiceiuri de Anul-nou.

(urmare)

În numărul trecut al revistei, am dat câteva datini și obiceiuri, legate de începutul Anului nou. Nu m'am mărginit numai la cele existente, cari azi încep să dispară, ci am redat multe din acelea, cari au existat cu câțiva sau chiar cu mulți ani mai înainte. Pe acestea

din urmă le-au eules din gura moşnegilor şi babelor, cari mai vecuiesc în satul nostru. Unele din ele se practicau în anii dinaintea războiului, dar obiceiurile aduse, cu prilejul amestecului neamurilor pe vremea războiului, au contribuit mult la pierderea datinelor noastre.

Am amintit şi în numărul trecut, că fetele leagă cele mai mari nădejdi de începutul noului an. Acest început poate să prorocească multe din tainele viitorului. Cine n'ar dori să cunoască ceva din ele?!... Mai mult ca ori cine, doreşte tineretul şi mai ales fetele, când e vorba de măritat. Acest pas dă multă bătaie de cap bietelor fete, deci în jurul lui se practică multe obiceiuri.

Las să urmeze alte obiceiuri de Anul-nou:

Dacă mă va lua...

Fata de măritat, se îngrijeşte numai ea de foc în seara Ajunului Anului-nou. De ce?... Vom afla mai jos.

Face în așa fel, ca să i-se termine lemnele și să poată merge în șopron să aducă altele. Iese pe ușă, fără să spună cuiva ceva. Se îndreptează spre grămada de lemne și-și încarcă brațul cu ele. Înainte de a pune mâna pe ele, zice:

— Dacă voi duce în casă lemne la număr cu soț, mă voi mărita cu... N. N.... apoi cuprinde cu amândouă brațele o cantitate de lemne și intră cu ele în casă.

Le așează în fața jvetei, numărându-le unul câte unul. E veselă sau deceptionată, după cum ies la număr lemnele.

Tot în această seară fata de măritat aduce două fire de păr de porc. Un fir îl botează cu numele ei, iar celălalt cu numele iubitului ei. Ia apoi amândouă firele într'o mână, ținându-le de unul din capete și le dă foc cu un chibrit. Dacă în timpul arderii, firele se împreună, atunci se vor lua, dacă nu se împreună, atunci nu se vor lua niciodată. Acesta este unul din obiceiurile cele mai des practicate și până în ziua de azi și în care fetele cred cu toată tăria, ca și în cel cu ulcica cu apă, descris în numărul trecut. (*Obiceiul acesta l-am scris, după cum mi-s'a povestit de femeia Suciu Răveca, de 32 ani, din Cojocna*).

Să-mi visez iubitul...

Fata, care dorește să-și vadă în vis pe cel care o va lua, aduce în seara Anului-nou două mere în casă. Le botează și pe acestea cu pe cele două fire de păr de porc, unul cu numele ei și unul cu al iubitului, ori nu pune niciun nume, ci numai își închipue pe iubitul ei. Spune apoi toate rugăciunile, pe cari le știe, cu cât mai multă cucernicie și așează apoi merele sub perină. Face cruce peste perină și zice:

— Sfână Cruce și Sfântă Maică Precurată, dă-mi în vis pe ursitul vieții mele, bun, rău, urât, frumos... cum o fi... apoi se culcă.

Peste noapte ori își visează iubitul, care o va lua de soție ori nu. Rezultatul îl va cunoaște când se deșteaptă, dar trebuie să aibă grijă, nu cumva să privească pe fereastră, căci va uita visul.

Acest obicei e practicat în mare taină.

Să-mi vină peșitorul . . .

La toate casele bătrânești, cuptorul de încălzit și făcut mâncarea este făcut din „căhale” (teracotă). Fata, care-și așteaptă peșitorul, se așează în fața vetrei focului, la jăruitorul în mână și strânge jarul din sobă în fața vetrei, zicând:

— Focule, focșorule, eu mă culc, tu nu te culca, eu voiu dormi, tu nu adormi, Fă-te laur-bălaur și te du la „datu” * meu, la ursitu meu, care de Ursoi mi-i ursit și de Dumnezeu dăruit și mi-l adu aci... și îl așteaptă până când vine, căci în urma vrajei trebuie să vină.

Feciorul vine, de ori unde ar fi, ca un lunatic, fără să știe ce face și unde se duce și intră în casă pe unde nimereste. Cum intră, fata, care trebuie să-l aștepte trează, pune mâna pe el și-l trezește, scuturându-l ușor. După ce se trezește, feciorul stă de vorbă cu fata și-și făuresc viitorul.

Dacă fata nu este trează, când feciorul intră, acesta se învârtește odată prin odaie și pleacă după cum a venit.

Acest fel de vrajă este folosită, mai ales de fetele, cari au îndrăgît vreun fecior sau râvnesc la averea sau frumusețea lui, dar care nu vrea să știe de ele, ca să fie cumva atras în mrejele lor.

Feciorul căzut în cursă, de multe ori, caută să scape, ceea ce merge cu mare greutate, căci trebuie să umble la șapte preoți, să-i facă slujbe de deslegare. (*Auzită dela bătrâna Ana Coloji, de 72 ani, din comuna Cojocna*).

Sfatul animalelor . . .

De începutul noului an nu numai oamenii își leagă viitorul, ci și animalele. Așa se crede, că în noaptea de Anul-nou dobitoacele se sfătuiesc asupra noului an și își judecă stăpâniile. Le judecă purtarea din cursul anului trecut și se hotărăsc asupra felului cum au să se poarte cu ei în noul an. Graiul dobitoacelor din noaptea anului nou, este înțeles de unii oameni, dar numai de aceia, cari nu au păcătuit cu nimica înaintea lui Dumnezeu. Acestora însă, nu le este slobod să spună și la ceilalți muritori, căci de vor îndrăzni, își vor pierde graiul lor omenesc. Ceilalți muritori, dacă se duc între dobitoace, când ele țin sfat, își vor pierde în curând viața. De aceea în noaptea anului nou, cam pe la miezul nopții, nu cutează nimeni să se ducă pe la grajd, ca nu cumva să surprindă dobitoacele în plin sfat și să cadă pradă morții, mai ales, că nu este om, care să nu aibă vre-un păcat oarecare, ori cât de mic. De obicei sfatul dobitoacelor se ține îndată

*) datu = ursitul.

după miezul nopții mai aproape de zorii zilei. (*Auzită dela Maria Pop, de 70 ani, din Cojocna.*)

* * *

Se zice, că Anul nou, îți poate aduce multe necazuri și multe bucurii, cari se pot prevedea din prima zi a anului, după persoanele, cari se perindează prin ogradă și prin casă. Se zice, că omul va suferi mari nenorociri peste întreg anul, dacă în ziua de Anul-nou îi va călca o femeie pragul casei și mai ales, dacă este cea dintâi femeie din aceea zi. Multe familii cred încă și azi în această cobe. Femeia, care ar îndrăzni să intre în această zi în ograda vreunui om, este certată grozav și scoasă afară cu sila. Aceasta nu se referă la femeile, cari fac parte din aceeași familie și locuiesc sub același acoperământ.

Femeile, chiar dacă locuiesc în aceeași ogradă, dar în două edificii deosebite, nu merg una pe la alta în ziua de Anul-nou, ci stau acasă. Altfel se naște între aceste familii o ceartă, care durează peste întreg anul, mai ales, când una din familii dă peste vre-un necaz.

Unele babe sunt fanatice în această credință.

Dacă în ziua de Anul-nou, va intra vreun bărbat străin în casă, aceasta aduce cu sine mult noroc în casă pentru anul ce vine.

Singurul loc, unde se pot duce femeile în ziua de Anul-nou, este biserica.

După cum se va purta omul în ziua de Anul-nou, așa îi va fi purtarea peste întreg anul, de aceea, trebuie să se poarte „ca o fată mare”, cum se zice prin Cojocna. Dacă va dormi în ziua de Anul-nou, nu se va mai putea scula vara odată cu zorile, iar fânul îi va fi mereu plouat, încât toată vara nu va putea tăia o brazdă de fân neplouat.

Înainte vreme în ziua de Anul-nou se umbla și cu colindul, ba chiar și cu steaua. Bătrânii își mai aduc aminte de vremurile, când se umbla și cu plugușorul. Azi se întâmplă foarte rar să mai umble careva cu colindul sau cu steaua.

Acestea ar fi datinele legate de ziua Anului-nou. În numărul viitor voi înșira datinele legate de celelalte sărbători ale anului.

(*Va urma.*)

Vasile Moldovanu, învățător.

Legende și povești.

Din Cojocna.

Cei doi frați. (poveste)

A fost odată un om, care avé doi ficiori. Pă unu-l chiema Radu și pă hălălalt Pavăl. Amândoi crescură împreună și tot împreună să duceau la munca câmpului. Când a venit vremea să meargă 'n cătane, pă Pavăl nu l-o luat, că erà slab, da pă Radu l-o luat pă opt ai de zăle, Pavăl o rămas acasă și luera amu singur, că erà tare harnic la înmulțatu averii.

La patru ai, după ce o mări Radu în cătane, o murit amândoi părinții și o rămas Pavăl singur stăpân pă avere. Trecură mai mulți ai de zăle și dacă o văzut Pavăl, că pă el nu-l mai duc la cătane, s'o însurat și o luat pă fata diacului. Popa i-o cununat și li-o fost și nănaș și o făcut o nuntă mare și frumoasă.

Pavăl cu nevasta erau oameni harnici, o adunat ban cu ban, așe, că pă când o venit frate-so Radu acasă din cătane, averea eră încă odată așe de mare.

După ce-o vinut Radu acasă, s'o însurat și el și s'o luat o fată destul de găzdacă. Dar Radu s'o învățat mare băutor pân cătane și nu mai vru să lucre nimic. Pavăl îi făc spunē că nu face bine, ce face, da lui Radu nici că-i păsa, că zicē, că are avere destulă, că tătă averea di la părinți îi a lui, că el o slujit pă împăratu.

Pavăl mai zăcē, ce zăcē, da se temē de Radu, că s'o adus din cătane un piștol numa cât un cucuruz de mare, de pecnē a dracului și ieșē gloanțele șuierând din el.

Da într'o zi, zăsă Pavăl cătră frate-so:

— Măi frate, gândeste-te la Dumnezo, că până ai fost tu în cătane, io am grăjit averea și u-am înmulțit și amu socotește și tu, că numa așe a și bine, dacă om împărți-o frățește.

Radu nici nu vru să audă de împărțirea averii și zăcē cătră Pavăl:

— Nu zăc, că nu ț-oi da un dărăbuș de loc în fundu gredinii să-ți faci casă la primăvară. Până vatuici, lăși vrē, stai cu mine, de nu, du-te la socru-to.

Pavăl s'o dus amărit la socru-so, să să căiască de cele ce-o pățat cu frate-so. Socru-so a zăs cătră el, să să ducă la popa, la nănașu-so și să ceară sfat.

Pavăl s'o dus la nănașu-so, popa, și i-o spus toate hele, ce-o pățat cu Radu.

— Dumneata ce zăci, să fac? — întrebă el pă popa. — Să mă duc să-l dau la potracăn?

— Ba uă ca asta, să nu faci șinule, că potracănu-i hăl di sus, el o face dreptate, că uită-te șinule, de meri la leji și la judecată, de-acolo a ieși, că sunteți frați, aveți să împărțiți averea în două. Dar vezi că frate-to îi om cu capu în mână și te poate ciufuli, ș'apoi ce folos de avere și lumea asta?! Io te sfātuiesc așe: să iei cătră avere îți dă și să vă despărțiți ca frații, că hălui drept, Dumnezo îi ajută, iar hăl ce umblă cu nedreptate, Dumnezo îl va încerca. Du-te acasă și te mută la socru-to și la primăvară ț-i face o căsuță în fundu gredinii.

Pavăl așe făcu, cum îl sfātuia nănașu-so. Radu îi dădu tare puțin din avere, că zăcē că el o slujit la împăratu, iar Pavăl o șezut acasă ca o mireasă, boierindu-să în binele lui.

Pavăl fiind o fire mai blândă, s'o mulțumit cu cătră avere i-o dat frate-so și s'o mutat la socru-so până la primăvară, când avea să-și facă o căsuță în fundu gredinii, în partea lui, care o primit-o din averea părintească.

Colea pă la patruzeci de sfinți, când neaua eră dusă, Radu în-
părta gredina cu Pavăl. Radu fiind om bogat, făcu în miezuina
gredinii un gard strajnic cu streșină de spini „ca între frați” (în bat-
jocură).

Colea când se făcu primăvară bună, Pavăl ieși cu socru-so diacu,
să vadă gredina și să-și facă planu, că unde și cum ar fi mai bine
să fie pusă casa.

Însă unde ș'o făcut diacu planu să puie casa, eră o tufă mare
de soc. Atuci diacu zăsă lui Pavăl:

— Dacă punem casa aici, trebe să scoatem tufa de soc cu rădăcini
cu tăt, că de nu a odrăslit în casă și a face mare năcaz.

S'o apucat deci de lucru și o făcut jur-împrejur o groapă mare
pă lângă tufa de soc și să apucară amândoi de hătăt*, ș'apoi iar
mai săpară, până ce o scos tătă tufa de soc.

Dar mare le fu mirarea, când văzură în fundu gropii o scân-
dură.

— Oare ce scândură îi aheia, din fundu gropii, socrule? — în-
trebă Pavăl pă socru-so. —

— Diapoi Pavăle, pleacă-te și te uită, că de-i numa un dărăb de
lemn, de ce să putrăzească acolo?

Pavăl să plecă și săpă pă lângă scândură și găsi, că nu-i numa
o scândură, că-i un fund de ladă. Mai săpă și scoasă tătă lada la
iveală:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Îi o ladă întregă, socrule!

— O fi! Tu sapă numa tăt pă de-oparte de ea, să nu să străce,
că te miri ce-o mai fi în ea!

Așe Pavăl și socru-so o scos o ladă, cât hele de car de mare,
legată împrejur cu pente de șer.

— S'o ducem acasă socrule, — zăsă Pavăl.

Pă doi pari buni încă o ar și putut duce, da i-ar și văzut lăt
satu și ar și vorbit multe de tăte. Așe s'o sfătuit s'o învălească cu
sumanu diacului și să mai mocoșască** p'acolo, până de seară,
când or aduce caru diacului, s'o ducă acasă. Așa o și făcut. Sara
târziu o dus lada acasă și o desfăcut-o. Deasupra o găsat niște scri-
sori ș'atunci o știut, că lada o pus-o în pământ un unchiu, care o
fost căpitan și nu s'o mai întors din bătaie. Su scrisori găsără o
hârtie groasă și când ridicară hârtia, o văzut, că lada îi plină de
banj de aur, iar pă hârtia hei groasă era scris cu litere mari:

„Cine va găsi lada asta cu tot, ce este în ea, mai întâi să facă o
beserică în sat, da să șie o beserică mare și frumoasă și numa după
aheie să folosească banii, ce-ar rămânē. De nu a face așe, să nu
aibă pace pă pământ, nici hodină în mormânt“.

(Va urmă.)

Auzită dela Coloju Văsilică, de 89 ani, Cojoena.

Culeasă de Cojocneanu Maria, învățătoare.

*) hătăt = tras, smâncit, smuls. **) mocoși = a trage vremea în
coadă.

Poezie populară *Din comuna **Racoți-Gorj**:

Foaie verde ș'o lălea,
 Plănge codru și iarba
 Și mândruța și mama
 De călătoria mea.
 Foaie verde măghiran
 Și tot astfel îi ziceam:
 — Inceată mândră din plâns
 Că eu te-am iubit deajuns,
 Incetează din oftat
 Și-ți găsește-un alt băiat,
 Să-l alegi, dragă, pe lună,
 Să-l iubești întotdeauna,
 Să-l alegi și pe senin,
 Să-i faci dragoste deplin,
 Să n'alegi pe vreme rea,
 Că ia poteceaua mea
 Și tu rămâi tot așa,
 C'un suspin și c'un oftat,
 C'un suspin și cu greu plâns
 Și cu sufletul aprins.
 — Neică, neiculiță-al meu,
 Știi atunci, ce-ți spuneam eu,
 Că ești hoț din nouă țări
 Și umbli, ca să mă nșeli.
 Foaie verde bob năut
 Și eu neică te-am erezut
 Și tot ce-ai zis am făcut,
 Dar 'tale m'ai părăsit.
 Neicuță cu buze moi,
 Te rog, mai vin' pe la noi,
 Ca să-ți spun câte-un neajuns,
 De când 'tale mi te-ai dus.
 Verde, verde iasomie,
 Că, cât dor mi-ai lăsat mie,
 Nu-i iarbă într'o câmpie
 Nici strugurei într'o vie.
 Și iar verde bob năut,
 Vai de mine ce-am făcut?!
 Am dat dragostea 'n pământ

Și-am rămas necunoscut
 Și când voiu, ca să-l iubesc,
 N'am unde să-l mai găsec
 Și amar mă chinuesc
 — Mândră mândruțița mea,
 Guriță de floricea,
 Când a veni Sămbăta,
 Leagă-ți de cosița ta
 Un fir galben de mătasă
 Și să mi-l dai pe fereastră,
 Când oiu veni să te-aștept,
 De mătasă-oiu trage'ncet,
 Tu afară că-i veni
 Ș'amândoi ne vom iubi,
 De-i veni mândră la mine
 Pe poteca din grădină,
 Uciuind câte-o găină,
 Smulgând câte-o bolbotină,
 Să nu-ți bage mă-ta vină.
 Că vii la mine 'n grădină.
 Ai vrut mândră, ori n'ai vrut,
 Ori departe ți-a părut?
 — Ba, zic eu, pre legea mea,
 De mi-a zis mama ceva,
 Că mama bine mă știe,
 Că sunt ibovnică ție.

* * *
 Pădure, dragă pădure,
 Nu mă tot spune la lume.
 C'am vărat o vară 'n tine
 Cu mândruța lângă mine.
 Las' să mă spuie frunza,
 Că ea mi-a ținut umbra,
 Când mă iubeam cu mândra.
 Las' să mă spuie pământu,
 Că el mi-a fost așternutu,
 Las' să mă spuie zăvoiu,
 Că i-am trăvălit trifoiu.

Culese de **George Dăneș**, Roman.

(*) Toate producțiunile populare, pe cari le publicăm, le redăm cu toate caracteristicile locului de origine și în graiul provincial respectiv, explicând unele cuvinte localnice cu echivalentul lor literar.

Din comuna Arancata-Cluj.

Dusu-mi-s'a vestea, dus,
De-aicea până la Cluj,
Că ochi mândri c'ai mei nu's,
Nici aici, nici pe Câmpie,
Numa'n Cluj la baronie.
Mi-o venit vestea 'napoi,
Că-s copilă, nu gunoi,
De-ar fi gunoiul ca mine,
Nu l-ar mai mătura nime,
Că l'ar pune pă hârtie,
L'ar duce 'n cântălarie,
Să'nvețe cu domniia scrie.

* * *
Săracele fetele,
Gura badii place-le,
Gura de nu le-ar plăcea,
Cu feciorii n'ar ședea.

* * *
Prietină gălbincioasă,
Ce ești pe mine pizmoasă?

Că păharul nu ți-l beau,
Nici drăguțul nu ți-l ieu.
Eu sunt o fată miloasă,
Unde-l văd îl chem în casă
Și-i dau scauân de hodină
Și 'iaga cu vin în mână
Și slănină papricată,
Gură dulce câte-odată.

* * *
Bădița cu șapcă neagră
Șede 'n deal și mă întreabă
De câți ani i-am fost eu dragă
Și eu strig din rujmarin:
— Tri ani, bădiță, deplin!
Măgheran de sub omăt,
Amu vreau să nu te văd,
Frunză verde de sacfiu,
Amu vreau să nu te știu.

Culese de George Șiclovanu

Din comuna Cojocna-Cluj.

Sărută-mă bagye*) 'n dinți,
De buză să nu te-atinți,
Că buzele-s măsuratye
Cu cântaru satului
Pă sama bărbatului.

* * *
Aj venyi mândră la voi,
Nu pociu venyi gye gunoiu,
Că gunoiu-i după ușe,
Vatra-i plină de cenușe.

* * *
Ia ieșiț și nyé vegyēti,
Cum merem cu penyé verzi,
Pă gyasupra satului,
Cu oastea 'mpăratului.

* * *
Mărită-tye fătătoc,
N'aștyepta-atăta noroc,
Că norocu-acolo mere,
Unde sunt mai cinășele.

* * *
U-iu-iu, oiagă plină
Ia mă culcă și m'alină.

U-iu-iu, oiagă neagră
Tu mă pui în pat betyagă.

* * *
Doamnnye batye pă popa,
Că mnyo spovegyit mândra,
Nu ștyiu ce canon i-o dat,
Că gyatuncia m'o lăsat.

* * *
Gye la Turda pân' la Cean
Sămănatu-i măgheran
Nu ștyiu cin' l-o semănat,
Gyin clopu bagyi-o ptyicat.

* * *
Spunye-m mândruță și mnyie
După cin' ți-i jële tie?
Nu ți-i jële după struț,
Ți-i jële după drăgut,
Nu ți-i jële după flori,
Ți-i jële după ficiori.

* * *
U-iu-iu, pă gyalu gol,
Că mnyireasa n'are țol,

*) gy = un fel de die mole, redat în limbajul localnic.

Da i-o face mnyirele,
Când o tungye cânele.

* * *
Hai mândruțo 'n sat la minye,
După minye-i umbra binye,
La moară nu tye-oi mâna,
Gye nu-i mere, nu-i mânca,
Nyice vaca nu i-i mulge
Numa'i suspina și-i plânge.

* * *
Haida mândră 'n satu mnyeu,
Că nu-i popă nyici bgyirău,
Că i-a bătut Dumnyezău,
Pă popă pântru poptyie,
Pă bgyirău pântru portăie.
Pă popă pântru poveste,
Pă bgyirău pântru nyeveste.

* * *
Doamnye la inyima mè
Iest'un nor ș'o fântânyè,
Fântâna-i năcaz gye moartye,
Răul le spală pă toatye.

* * *
Ia 'n agrije cucule,
Că tye-or pringye fetyele,
Tye-or duce 'n cântălarie,
C' acolo-i bagya și scrie.

* * *
Măi băgyiță, prostule,
Nu-ț mai ptyergyle noptile
Pă la tătve portăle
După tătve fetyele,
Că portăle-s incuietye
Și fetyele is culcatye.

* * *
Băgyița gye păstă gyal,
Ar vinyi și n'are cal.
Vino bagye și pă jos
Nu tye țanye-așè falos,
Că n'ai boi cu coarnye lunji,
Numa năcazu, ce-l duci,
Și n'ai boi cu coarnye larji,
Numa năcazu, ce-l trați.

* * *
Măgyeran pă tablă scris,
Frumos drăguț mnyi-am cuprins,
Da' l-oi iubi gyela poartă,
Să vegyem, ce mintye poartă

Și gye poartă mintye bună,
L-oi iubi un an ș'o luna,
Da' gye poartă mintye slabă,
Largă-i lumea și-și aleagă.

* * *
Măi băgyiță gyela pod,
Cu fața ca gye om moit,
Ce drac s'o băgat în tyinye,
Gye nu vij seara la minye? ...
Nyici un drac nu s'o băgat
D'am auzit, că nu-ț plac,
Da' tu cât îmi iestyi gye drag,
Da-tye-aș dracului pă viac.

* * *
Dragă-mnyi-i lelița 'naltă,
Că-m da gură păstă poartă,
Iar lelița mitytye
Se 'ntyinye și n'ajunje
Și pă buză să linje.

* * *
Măi bagye la voi în curtye,
Măgyeran până 'n jenuntyè,
Aș vinyi, ca să-l plejesc,
Gye maică-ta nu 'ndrăsn'yesc,
Că u-am auzăt gye-acasă,
Când o dat cu pumnu 'n masă,
Că-i trebe noră frumoasă,
Nu ca minye nyegricioasă.
Nyegricioasă, nyegricioasă,
Da' ștyiu tăt lucrul gya casă!

* * *
Măi bagye pă mândra ta
Io nyici doi grițari n'aș da,
Pă grițari îmi cumpăr prunye,
Mândruța ta-i dye mnyinunye,
Pă grițari îmi cumpăr mere,
Mândruța ta nu-i muliere.
Ia când să duce pă cale,
Găngyestyi, ca-i un car cu uale
Și când să duce pă drum,
Mătură drumu gye fum.

* * *
Ștyi mândră, când ne iubeam
Amândoi un măr măncaam.
Ștyi mândră, când 'mi-erai dragă
Amândoi măncaam o fragă,
Dar astăzi când nye 'ntălnim,
Două horbe nu vorbim.

Cărărușe gyi pă gyal,
 Ce vii bagye-așa gye rar,
 Cărărușe gyi pă șes,
 Vină bagye, cât mai gyes!
 Aș vinyi, măndro-aș vinyi,
 Numa mă-ta gye n'ar și,
 Căci când vreau să viu la voi,
 Mă străgă mă-ta 'napoi
 Și când vreu să viu la tyinye,
 Străgă mă-ta după minye.

* * *
 Mai bagyiță pântru tyinye,
 Nyici maică-mea nu-mi vrē binye,
 La fantână
 Nu mă mână,
 La ciurgău *
 Nu mă duc ieu
 La pirlaz **
 Nu-mi dă răgaz,
 Cată bagye să tye las.
 Noi bagye gye nye-om lăsa
 Nu trebe-a nye blăstăma,
 Că și alții s'o lăsat
 Și tăt nu s'o blăstămat.

* * *
 M'o mănāt maica la jie, ***
 Sa culeg mere-gutie.
 Mere-gutii n'am găsāt,
 Cu bagya m'am întâlnyit
 Ș'o țār' am cam zăbăjit.
 Maica rău s'o supărat
 Și de mână m'o luat
 Și'n cămară m'o bagat,
 Pe cămar'o pus lăcată,
 Pă lăcat 'on stan de ptyiatră,
 Mă uitai pă su' lăcata,
 Văzui soarele sfințând,
 Fetye cu ficiori jucând,
 Num'al mnyeu drăguț șezând.

* * *

Gye-aș ajunje zile multye,
 Să mă duc și io la muntye,
 S'aud fajii vâjiind
 Pă mândra'n frunze zicând,
 Ia să zăcă, io să cânt,
 Să nye triacă gye urāt.

* * *
 Nu vinyi bagye la noi,
 Tata nu-ț dă patru boi,
 Da' tye du la hei găzdcă,
 Că-ț dă patru boi ș'o vacă
 Și rătu gye păstă apă.
 Tata-ți dă o junyincuță
 Cum să stă la o fătută.
 Boii, cānyii i-or mânca,
 Apa rătu l-o mână,
 Vaca i-i da gye belit,
 Tu rămāi om păcalit.

* * *
 Străgă iadu și mă cère,
 Fără mândră io n'aș mēre,
 Că cu dāns'am făcut rōle
 Străgă iadu, m'o cerut,
 Fără mândra io n'am vrut.
 Că cu dānsa le-am făcut.

* * *
 La fereastră de oiagă
 Vinye doru și măntreabă
 Pān'ce port cămeșe nyagră,
 Las' s'o port, c'așa mnyi-i dragă.
 Că pă cum mnyi-i cămeșea
 Așa mnyi-i și inyima.

* * *
 Jēle-mnyi-i și'm pare rău
 P'acui sam'am crescut ieu!
 Jēle-mnyi-i și rău imi pare
 P'acui sam'am crescut mare.

* * *
 Frunză vergye, cărujēle,
 Dați-i drumu mândrii mēle.

Culese de Maria Suciu
 învățătoare.

* Ciurgău = izvor cu scoc. ** pirlaz = trepte de scânduri trecute prin gard, încât gardul poate fi trecut cu ușurință, *** jie = vie.

Medicina populară.*Din Cojocna***Descântece.**

Dacă pe cineva îl doare inima, se spune, că este deochiat. Persoana bolnavă se duce la o femeie descântătoare, care ia un pahar cu apă rece și o furculiță cu mâner de lemn, bătut cu cuie de fier și descântă așa :

Sfântă Maică Precistă
 Și sfântă zi de astăzi!
 S'au luat pe cale,
 Pe cărare,
 Nouă ursoici
 Cu nouă ghevoloci,
 Cu nouă cuite,
 Cu nouă furcuțe.
 Nime 'n lume nu le văzură,
 Numai Maica Domnului,
 Din porțile cerului,
 Maica sfântă le'ntrebară :
 — Unde vă duceți
 Voi nouă ursoici,
 Cu nouă ghevoloci,
 Cu nouă cuite
 Cu nouă furcuțe ? . . . .
 — Ne ducem la . . . (cutare),
 Carnea să i-o mănecăm,
 Sângele să i-l bem!

— Nu vă duceți,
 Ci 'napoi vă întoarceți
 Și vă duceți la Marea Roșie,
 Că acolo este un pește
 Cu solzii de aur.
 Pe ăla prindeți-l,
 Pe nouă mese întindeți-l,
 Cu nouă răzuși de argint radeți-l,
 Cu nouă cuite tăieți-l,
 Cu nouă furcuțe împungeți-l,
 Carnea mâncați-o,
 Sângele beți-l.
 Iar . . . (cutare)
 Să rămână
 Curat,
 Luminat,
 Ca grăul roșu spălat,
 Ce Maica Domnului l-o dat.
 Ca Dumnezeu, ce l-o făcut,
 Ca ceasul când s'o născut.

În timpul descântecului, baba pune în apă nouă cărbuni aprinși, suflând de trei ori deasupra fiecărui cărbune. După ce a sfârșit descântecul, dă să bea bolnavului de nouă ori din apa descântată și să se spele peste tot corpul. Aruncă apoi apa rămasă pe țâțâni. Baba când descântă, cascade de mai multe ori și după cum cascade, zice, că așa de tare e deochiat cutare.

Se descântă nu numai la oameni, ci și la animalele, cari sunt mușcate de șerpi, șopârle și nevăstuici. Locul unde sunt mușcate aceste animale, se umflă. Pentru aceste mușcături pot descânta, nu numai femeile, ci și bărbații. Aceasta se face în felul următor : Se ia oțet și slănină, apoi se descântă cu o crenguță de teiu :

1. Pentru mușcătură de șarpe :   2. Pentru mușcătură de șopârlă :   3. Pentru mușcătură de nevăstuică :

Sântelaș,
 Covrigaș,
 Nouă buți ai umflat.
 Opt ai desumflat.
 (se repetă de nouă ori)

Merioară,
 Domnișoară,
 Nu umfla,
 Nu gâmfă.
 Merioară,
 Negrișoară,
 Nu umfla,
 Nu gâmfă.
 Merioară,
 Brunioară,
 Nu umfla,
 Nu gâmfă.
 (de nouă ori)

Domnișoară,
 Tărcăcioară,
 Nu umfla,
 Nu gâmfă.
 Domnișoară,
 Albioară,
 Nu umfla,
 Nu gâmfă.
 (de nouă ori)

După ce s'a terminat descântecul, umflătura se freacă cu oțetul, iar cu slăcina se unge, ca să se înmoaie. Astfel umflătura animalului trece.

Snoave — ghicitori — proverbe și anecdote.

Din comuna Cojocna.

Ghicitori.

Folklorul comunei Cojocna este destul de bogat și în ghicitori. În multe părți, ghicitorile sunt numite și cimilituri. A. Gorovei, un adânc cunoscător al folklorului, face o oarecare deosebire între ghicitori și cimilituri, căci ghicitoarea este ori ce chestiune pusă spre a fi deslegată, deci numirea de ghicitoare este un nume generic. Ghicitorile se împart în întrebări și cimilituri. Prin urmare ghicitoarea și cimilitura nu este tot una, căci aceasta din urmă constituie numai o parte din ghicitoare: deslegarea ei. În comuna Cojocna, această diferențiere nu se face, amândouă numirile având același înțeles.

Dau aci câteva ghicitori al căror răspuns, rugăm pe onorații cititori, amatori de aceste lucruri, să ne trimită deslegările lor redacției Vlăstarului. Deslegările corecte le vom publica în revistă.

1. Câmpu-i alb
Cile negre,
Cine le paște
Le cunoaște,
Cine le vede
Nu le crede.
? ...
2. Rasca,
Părasca,
S'ar sui la cer,
Dar n'are scară.
? ...
3. Am o vacă bălțată,
De coadă o duc la apă,
De coadă o aduc.
? ...
4. Am un pom cu douăsprezece
[crengi]
Și'n fiecare creangă patru
[cuiburi]
Și'n fiecare cuib șapte ouă
Și fiecare ou pe o parte e alb
Și pe una negru.
Ghici ce e ?
5. Înalt ca casa
Verde ca mătasa,
Dulce ca mierea
Amar ca fierea.
?
6. În pădure naște,
În pădure crește,
Și vine acasă
Și latră.
7. La cap alb,
La coadă verde.
? ...
8. Ce trece prin sat
Și câinii nu bat? ...
9. Am o casă văruiță
Nicăeri nu-i găurită.
? ...
10. Am o vacă.
Unde șede,
Iarba nu mai crește.
? ...
11. Trece pașa pe uliță
Cu o mie de sulită.
? ...
12. Trup are de om,
Iar fața de faraon.
? ...
13. Am o grebluță
Cu cinci dințișori,
Pe zi îmi trebuiește
De-o mie de ori.
? ...

14. Cine umblă dimineața
 In patru picioare,
 La amiazi
 In două
 Și seara
 In trei? . . . . .
15. Nici in casă,
 Nici afară,
 Nici în cer,
 Nici pe pământ.
 ? . . . .
16. La nimeni nu stă,
 Tot ce-ți trebuie îți dă.
 ? . . . .
17. Moșu urcă și coboară
 Cu mătușa subsuoară.
 ? . . . .
18. Ce fuge la deal
 Mai tare,
 Ca lanvale? . . . . .
19. Cine nu s'a născut
 Și a și murit? . . . . .
20. Ce este unul?
21. Când stă parul
 La amândouă capetele
 In pământ? . . . . .
22. Mănăstire 'ntrun picior
 Ghici ciupercă ce-i?
23. In pădure naște,
 In pădure crește
 Și vine acasă
 Și joacă
 Fete și neveste.
 ? . . . .
24. Și eu am
 Și tu ai
 Și el are . . . . .
 Ba și acul cel mic are.
 Ce-i?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Culese de **Romulus Chifor**
 învățător.